

A GERINCES ÁLLATFAJOK VÉDELME (EG238-000AA) c. tantárgy programja

I. A tantárgy jellemzői:

<i>Rövid neve:</i>	EG238-000AA
<i>Gondozója:</i>	Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet
<i>Felelőse:</i>	Dr. Winkler Dániel egyetemi docens
<i>Előadója:</i>	Dr. Winkler Dániel egyetemi docens
<i>Jellege:</i>	A típusú a Vadgazda Mérnöki Szak és a Természetvédelmi Mérnöki szak hallgatói számára
<i>Oktatásának módja:</i>	előadás + gyakorlat
<i>Számonkérés módja:</i>	kollokvium
<i>Mintatantervben ajánlott szemeszter száma:</i>	4
<i>Kreditérték:</i>	3

II. A tantárgy oktatásának célja:

A „Gerinces állatfajok védelme” tantárgy célja, hogy a hallgatók átfogó ismereteket kapjanak a magyarországi védett gerinces állatfajok rendszertani helyzetéről, földrajzi elterjedéséről, állomány nagyságáról, státuszáról, valamint a védelmükkel kapcsolatos gyakorlati feladatokról (jogi szabályozások, technikai eljárások, biotóp rekonstrukciós lehetőségek).

III. A tantárgy tartalmának rövid leírása

Az előadások és gyakorlatok során a hallgatók áttekintést kapnak a gerinces állatfajokat veszélyeztető főbb közvetlen és közvetett tényezőkről; az élőhelyek megváltozását követő faunisztikai és zoocönológiai folyamatokról.

IV. A tantárgy kapcsolata más tantárgyakkal

Előtárgyak: Ökológia, Gerinces állattan

Ráépülő tárgyak:

V. A tantárgy oktatásának módszertana, infrastrukturális szükséglet:

A tantárgy előadásainak és gyakorlatainak megértését demonstrációs anyagok (fóliák, diák, Power Point bemutatók, video stb.) segítik. Az előadások és gyakorlatok anyagáról írott jegyzet áll rendelkezésre. Ezen kívül az órákon elmondottak, illetve a javasolt irodalom nyújt segítséget a felkészüléshez.

VI. Évközi ellenőrzés, számonkérés módja:

A számonkérés módja: írásbeli vizsga, szóbeli felelettel kiegészítve. Évközben a hallgatók 1 zárthelyi dolgozatban adnak számot a tanultakról, valamint írásbeli dolgozat keretében egy kiválasztott gerinces faj státuszának és védelmének feldolgozása a feladat.

VII. Szakmai követelményrendszer

- *készség szintjén:* ismerjék az előadásokon leadott főbb témákat és a gyakorlatokon ismertett védett és veszélyeztetett állatfajokat
- *jártasság szintjén:* ismerjék a főbb rendszertani kategóriáikat, valamint képesek legyenek állást foglalni a vadon élő gerinces állatokat veszélyeztető főbb tényezőkkel kapcsolatban
- *ismeret, alkalmazási szinten:* tudni kell a kötelező szakirodalom anyagát.

VIII. Irodalom

Kötelező: FARAGÓ S. szerk. (2000): Gerinces állatfajok védelme. Egyetemi jegyzet, NYME Sopron pp. 294

Ajánlott: STANDOVÁR T. – R. B. PRIMACK (2001): A természetvédelmi biológia alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. pp 542

BÁLDI A. – CSORBA G. – KORSÓS Z. (1995): Magyarország szárazföldi gerinceseinek természetvédelmi szempontú értékelése. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. pp. 58

BÁLDI, A. – MOSKÁT, Cs. – SZÉP, T. (1997): Madarak. Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer IX. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. pp. 81

BANKOVICS, A. et al (1998): Magyarország madarainak névjegyzéke. MME – Winter Fair, Budapest-Szeged, 202 pp.

CSORBA, G. – PECSENYE, K. (1997): Emlősök és a genetikai sokféleség. Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer X. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. pp. 47

DOBROSI, D. (1994): A denevérek elterjedése és védelme Magyarországon. A Magyar Denevérkutatók Baráti Körének kiadványa. 48 pp.

FARAGÓ, S. (1999): Gerinces állatrendszertan. Egyetemi Tankönyv. NYME Sopron. pp224

HARASZTHY, L. szerk. (1990): Magyarország madarainak határozója. Natúra Kiadó, Budapest, 243 pp.

- HARASZTHY, L. szerk. (1998): Magyarország madarai. Mezőgazda kiadó, Budapest, 441 pp.
- KORSÓS, Z. (1997): Kétéltűek és hüllők. Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer VIII. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. pp. 44
- PÉCHY, T. – HARASZTHY, L. (1997): Magyarország kételtűi és hüllői. MME Könyvtára 13. Budapest, 112 pp.
- PINTÉR, K. (1989): Magyarország halai. Akadémiai Kiadó, Budapest, 202 pp.
- RAKONCZAY Z. szerk. (1989): Vörös könyv (A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok). Akadémia Kiadó, Budapest.
- REICHHOLF, J. (1996): Emlősök. Magyar Könyvklub Természetkalauz sorozat, Budapest, 287 pp.

X. Minőségbiztosítás módszere:

- Részvétel tudományos konferenciákon;
- Szakirodalom tanulmányozása;
- Hallgatói véleményezés

XI. Fejlesztési politika:

- Szakirodalom felülvizsgálata, újítása, bővítése évente;
- Irányelvek véleményeztetése szakmai szervezetekkel;
- Jelentősebb mennyiségű változás esetén a tantárgyi program felülvizsgálata, a módosítások elfogadtatása a Kari Tanácsokkal az Intézet kezdeményezésére;
- Szak egészére vonatkozó felülvizsgálat esetén a tantárgyi program felülvizsgálata, a módosítások elfogadtatása a Kari Tanácsokkal a szakfelelős kezdeményezésére

Prof. Dr. Faragó Sándor
egyetemi tanár, intézetigazgató

Dr. Winkler Dániel
egyetemi docens

Jóváhagyta az Erdőmérnöki Kar Tanácsa 2011..... .. ülésén

Prof. Dr. Náhlik András
dékán

A „Gerinces állatfajok védelme” tantárgyi programjának melléklete

A) Előadások anyaga

Téma	
1.	Vörös listák és vörös könyvek. - Az IUCN Vörös Lista kategóriái - 1996 IUCN Red List of Threatened Animals - A magyarországi Vörös Könyv értékelése
2.	A gerinces állatfajok védelmére vonatkozó nemzetközi egyezmények ismertetése - Bonni egyezmény: egyezmény a vadon élő vándorló állatfajok védelméről - Berni egyezmény: egyezmény az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelmére (A rákosi vipera élőhelyére vonatkozó kitétel) - Washingtoni egyezmény (Veszélyeztetett gerinces állatfajok nemzetközi kereskedelme) - Ramsari egyezmény (vizes területek, különösen mint vizimadár-élőhelyek védelméről) - Riói egyezmény – Biológiai sokféleség egyezmény

B) Gyakorlatok anyaga

Téma megnevezése	
1.	Bevezetés Az állatvédelem története, a védelem szükségességének ökológiai, etikai indokai, az állatvédelem és a fajvédelem (populáció, metapopuláció) közötti eltérések, hasonlóságok tárgyalása, a védelem célja és eszközei.
2.	Magyarország állatföldrajza, hazánk gerinces faunájának jellemzése. A fajok ritkaságának okai, a védelem jogi szabályozása, a védettségi kategóriák megítélése.
3.	A gerinces faunát veszélyeztető antropogén tevékenységek áttekintése. - A vadon élő állatokat közvetetten veszélyeztető tényezők: tájhasználat, táj átalakítás, ipari tevékenység, a mérgező anyagok hatása, a közlekedés és a szabadidő turizmus következményei a fauna átalakulásában. - A vadon élő állatokat veszélyeztető közvetlen veszélyforrások: vadon élő állatok befogása, gyűjtése, elpusztítása, kereskedelem az állatokkal, a faunára idegen fajok kihelyezése.
4.	A bioindikáció: az antropogén stressz által előidézett populációdinamikai, morfológiai és magatartás biológiai változások a vadon élő állatpopulációkban.
5.	Az egyes gerinces taxonok képviselőinek védelmi helyzete és lehetőségei Magyarországon - Halvédelem Magyarországon - A kétéltűek védelme Magyarországon - A hüllők védelme Magyarországon - A madarak védelmi helyzete hazánkban (ragadozómadárvédelem, tűzokvédelem ...) - Az emlősök védelme Magyarországon (denevérvédelem, nagy ragadozók visszatelepedésének kérdése, hódviszatelepítés ...)